

Vprašljiva je tudi opredelitev besed *kam, kdaj, kje, kako* . . . kot zaimkov (s. 103, 109), saj gre dejansko za (zaimenske) prislove (kljub drugačni opredelitvi v novi SS).

Spričo dejstva, da izhajajo normativni priročniki, kakršen je SP, pri nas le na dvajset ali trideset let in bo tega, o katerem je govor, uporabljala in se tudi z njegovo pomočjo jezikovno kultivirala celo generacija Slovencev, ki se niti še ni rodila, je tudi v javni razpravi večkrat izražena zahteva po res temeljito pretehtanih rešitvah, brez tveganega eksperimentiranja, kakršno je bilo deloma značilno za SP 1962, povsem upravičena in upamo lahko, da novi SP ne bo sprožil še ene »črkarske pravde« na Slovenskem.

Viktor Majdič
Pedagoška akademija v Ljubljani

NIZKA JEZIKOVNA RAVEN NAŠIH PREVODOV

Gotovo je upravičeno že večkrat izraženo nezadovoljstvo ob tem, da premalo kritiziramo svoje prevode. Pogostna kritika prevodov bi verjetno naredila več kakor številni splošni članki o jezikovnih slabostih, ob katerih se nihče ne čuti posebej prizadet. Poleg prevajalcev bi kritika lahko zdramila še lektorje, urednike in založnike, ki so sokrivi za jezikovno pomanjkljive prevode. Sedanje težave v založništvu utegnejo imeti vsaj to dobro plat, da se pri izdajanju knjig ne bo tako mudilo, pa bodo uredništva morda posvetila jeziku tisto skrb, ki mu gre.

Za zgled si oglejmo, kakšen je jezik v naključno izbranem prevodu,* ki verjetno ni nič slabši od večine takega »blaga« na našem knjižnem trgu. Prevajalka ni začetnica, njeno ime sem videl že večkrat zapisano v kaki knjigi.

Kdor današnje dni pošilja v javnost kakršnekoli pismene izdelke, ga samó trdno jezikovno znanje obvaruje, da se ne naleze modnih besed in drugih jezikovnih površnosti, ki jih je tako obilo v časnikarskem jeziku, žal pa tudi v jeziku naših esejistov in kritikov. Raba nekaterih izrazov in besednih zvez zato zanesljivo kaže, da pisec nima trdnega znanja. Tako je naša prevajalka recimo prevzela eno grdih razvad današnje slovenščine (po moje, SSKJ je drugačnega mnenja), rabo prislova *pravkar* v neustreznem pomenu *prav zdaj, zdajle*: »V kopalnici pravkar zamenjujejo ploščice« (str. 45); »Pravkar jo spremljam domov« (181); »Pravkar razmišljam o tem« (206); »je pravkar nameravala iztrgati blazino« (210). Le zakaj naj bi besedo, ki pomeni *malo prej*, uporabljali tudi za časovnost, ki jo zlahka izrazimo drugače, namreč *z zdajle, prav zdaj, tačas*?

Prav tako jo je obsedla beseda *graditi*, ki se v današnji publicistiki uporablja tako na debelo, da ni nikjer miru pred njo. Tako piše »Potrebujemo plemenito grajeno žival« (namreč psa, 203) namesto *raščeno*, in celó »če bi Franzi zgradili pasjo hišico« (213) – *zdaj naj bi torej še pasje ute gradili in ne izdelovali*.

Izmed bolj običajnih napak ne manjka Urša Plut (ta ima danes res že zagovornike): »kako preprosto se da namestiti leče« (65); »Saj se jih splch ne vidi« (68). In kajpada ne gre brez napačnega zanikovanja: »Menila je, da nam tako žalitev stric ne bi odpustil« (94); »dokler zadnja postaja ni zaključila program« – povrh napačnega sklona še ‚zaključiti‘ namesto normalnega *končati*; kakor je tudi nekdo »z mojega obraza razbral pravi zaključek« (203)

* Ephraim Kishon: Družinske zgodbe. Prevedla Meta Sever, lektorirala Darinka Petkovšek. Mladinska knjiga 1979.

namesto *pravi sklep*; in še en tožilnik namesto roditelja: »katerega govornico nihče ne razume« (213). Prevajalka izgublja srednji spol pri zaimkih: »z antičnim pohanstvom, kakršnega imajo« (121). Piše tudi »ko bi prenehal s pisanjem« (85) namesto *nehali pisati*.

Ponekod se kaže neznanje slovnice ali pravopisa, ki se zdi pri prevajalcu (ali prevajalki) komaj verjetno: »neštevilne gospodinje« (55) – kljub zmešnjavi po naših besednjakih niso neštevilne, temveč so *neštete* ali pa ravno *številne, mnoge*; »mi je bilo pri izbiri števil 1, 2 in x v napoto« (91) – to so pač *številke* in ne števil; »na razvejanem drevesu« (132) – splošno razširjena napaka, a prevajalci pogosto vedo, da je prav *razvejenem*; »se ne more več podajati na izlete« (170) namesto *hoditi* na izlete; »Žena je podvomila v to« (178) namesto *o tem*; »Oče se vleže na hrbet« (183) namesto *uleže*; »predpisane en-dva-tri gibe« (186) – ob tem človek kar vidi nemški stavek, slovensko pa je to »gibe ena-dve-tri«; »Meni ne bo nihče nič tvezil« – *tvezel*; »lezti po lestvi« (201) in »grizti« (209) namesto *lesti, gristi* – celo take temeljne slovnicične resnice so prevajalki neznan; in *medtem* piše vedno narazen: med tem.

Niso redke nedomače besede in po tujih zgledih narejene zveze: »vzdušje« (121), »smatrajte« (139); »ni bilo to nič lepo od nje« (180) – čeprav se marsikdo tega ne zaveda, je to čisto po nemškem 'schön von ihr'; »Bilo je naravnost podlo« (180) – *prav nizkotno*; »Brez oklevanja« (204) – ko imamo več domačih izrazov; tu je tudi že modna raba glagola 'izstopati': »sem se spomnil obljube, v kateri so vedno izstopale besede« (15); pa še »O ravnanju s kompjuterji« (137) – Marjan Rožanc je v svoji knjigi o slovenskih mitih razvil celo filozofijo o tem, kako narobe je, da smo izraz kompjuter (computer) poslovenili v računalnik, vendar pri tem navaja razloge, ki sploh ne vzdržijo kritike. Proti 'kompjuterju' dovolj govori že preprosto dejstvo, da slovenščina nima glasovne skupine 'pju'.

Slab besedni red: »Zdravnik pravi, da pogosto opažamo ta fenomen pri pripadnikih sesalcev« (196) – povrhu še tujka fenomen namesto pojav, in še pripadniki so odveč. Pravilen stavek: »da ta pojav pogosto opažamo pri sesalcih«. »kako je ime psu« (203) bi moralo biti »kako je psu ime«; »besedo, ki naj bi se ji po možnosti izognili v kultivirani družinski skupnosti« – prav: ki naj bi se ji v kultivirani družinski skupnosti ognili.

Nekaterim oblikam se kar vidi nemško ogrodje: »so nama silile v uho *krpe* pogovorov« (51) namesto *drobci, odlomki*; »v tisti nepozabni Bartolomejski noči« (82) – v slovenščini je to že izdavnica Šentjernejska noč.

Pasha je v vmesni opombi pojasnjena kot »židovski velikonočni praznik«. Kar koli že kdo misli o dvojnici »judovski« in »židovski«, kjer gre za verski praznik, je edino prav *judovski*, saj tudi ta prevod potem govori o »pravovernih judih«, torej vernikih.

Še ena malomarnost. Ne vem, kako Kishon piše ime arhitekta Bosinneya, ampak ker je to oseba iz romanov o Forsytih, bi bila prevajalka pač lahko kam pogledala, preden je zapisala »Bossini« (188). Podobno je tudi z Bicketom, ki ima v forsytiski Moderni komediji ženo z imenom Viktorija, pravi ji pa Vika. Tukaj pa beremo (188): »To je Bicket, Vicin mož.« In naposled tu zapisani »Wilfred« ni Wilfred, temveč je Wilfrid!

Uganka mi je stavek na str. 155: »Ni se treba odpovedati hrani, treba je opustiti le določene jedi, vključno okuševalne živce.« Razumi, kdor moreš!

Knjiga ima 321 strani, vendar sem se prej naveličal (avtorja) in prišel le nekako do dvestote, a to menda zadostuje. Vsaj za sodbo o prevodu je bilo, mislim, dovolj, da je na koncu ni treba še posebej izrekat, hudih besed sem zapisal že prej dovolj.

Janez Gradišnik
Ljubljana